

“समं जीवनम् सार्थकम् भवति”

कश्चन ज्ञानम्। ज्ञानम् तस्य नाम भवति शान्तमुपलब्धम्।
ज्ञानमुपलब्धम् ज्ञानम् मर्कं ददति। कृषीवत्। ज्ञानम्। तस्य
ज्ञानम् भवति ज्ञानम्। ज्ञानम् पान्थिः नाम भवति
ज्ञानम्। तेन दृष्ट्वा ज्ञानम् वेद-देवी संमन्त्रम् दृश्यते
दत्तं चिन्तयति। तेन दृष्ट्वा मर्कं आसीत्। तेन विवाह-
पर्यन्तार्थं दशमी वर्षस्य अनन्तरं मर्कं पुत्री प्रसूयते।
तस्य नाम भवति गोपिका।

गोपिका पठनाय अज्ञानं परिश्रमम्
कृतवन्। तदर्थं सा मर्कं विद्यार्थिः आसीत्। उदहृत्य
ददति। दृष्ट्वा सा मर्कं उत्तमं पुत्री आसीत्।
गोपिकस्य पठनार्थं ज्ञानं वदन् ज्ञानम् आवश्यकता
आसीत्। ज्ञानम् असीत्। ददति। आसीत्। तस्य कुटुम्बं
कार्यकार्यं जीवनं करोति। गोपिका तस्य दशमी
कार्यं तस्य विद्यालयं प्रथमं स्थानम् ज्ञानं करोति।
तदर्थं तस्य दृष्ट्वा प्रथमं स्थानम् ज्ञानं करोति।
गोपिकस्य मनसि मर्कं इच्छा आसीत्। तस्य इच्छा कौशलम्।

(Note: This page will be scanned to publish the article in schoolwide. So, Write neatly. Don't fold paper. Don't write overleaf).

आ संस्कृतं पठित्वा संस्कृत अध्यापिका आगतिं भवति।

मुकश्मिन् दिने शमश्च उहै सर्वेषां
भुक्तानां अनन्तरं विश्रमं कर्तुम् निश्चि-
समये शमः गोपिकायां अपृच्छत् । "कुली गोपिका,
नश्य स्वप्नं किं" इति गोपिका प्रत्यबद्धत् । "पिता,
अहं विद्याभ्यासायां संस्कृत विद्यालये पठितुं संस्कृत
अध्यापिका, संस्कृत प्रभावकः इति स्थानं कर्तुं निश्चि-
नोति। नत् समये नत् श्रुत्वा आगतः सीता वदति।
"गोपिका, अहं दीदृष्टः भवति। अहं भोजनाय कुषीनीं
प्राप्नोति। त्वां इच्छा अफलं कर्तुम् पितरश्च समीपे
धनं नास्ति।" नत् श्रुत्वा गोपिका वदति। "धनं नास्ति
चेत् किमर्थं?" इति। नत् श्रुत्वा सीता, शमः गोपिकया
पृष्ठयति। "गोपिका वदति" पितामहः। अहं अतीव दुष्ट-
कष्टेन उत्तमं संस्कृतम् पठित्वा। "अहं संस्कृतम् उत्तमं
पठति चेत् संस्कृत विद्यालये अध्यापनं कर्तुम्
प्रयासः नास्ति। नत् श्रुत्वा सीता, शमः
अतीव सन्तुष्टः बभूव। "आ चिन्तयति - अहं अ भूतकाले
भार्यं करोति। तेन मम पुत्री उत्तमं भवति।"

(Note: This page will be scanned to publish the article in schoolwide. So, Write neatly. Don't fold paper. Don't write overleaf.)

കാൻയദിനാനന്തരേ രാമഃ ക്ഷേത്രേ കൃഷിദിനം
 करोति। रामश्च समीपे सीताः स्थिता। तत् समये
 गोपिका शीघ्रं दारुणं स्नेहं अगच्छति। सा पिता....
 माता... इति स्नेहं दारुणं दृष्ट्वा। गोपिकां दृष्ट्वा रामः
 अपृच्छत्। "पुत्री! किमर्थं त्वाम् दारुणं करोतुं स्नेहं
 अगच्छति" इति। तत् श्रुत्वा गोपिका वदति। "हः वार्ताः
 सन्ति।" मम उत्तमम्। हः अन्तर्गतम्। प्रथमं अहं केन
 वार्ताः वदामि" इति। "सीता त्वमपृच्छत्" पुत्री। प्रथमं
 उत्तमं वार्ता वदन्तु" इति। गोपिका वदति "मम पूर्ववि-
 द्याभ्यास्य अदमिषन् लभ्यते" इति। हः अतीव
 सन्तुष्टः भवति। माता वदति "गोपिका! अहं शून्यकाले
 पुत्रं करोति। तदर्थं यत् अ कालं त्वां मम पुत्रं मत्
 प्रभुय।" तत् श्रुत्वा गोपिका अतीव सन्तुष्टः बभूव।
 रामः वदति "चेत्त हः वार्ता वदन्तु" इति। गोपिका
 श्रुत्यवाचत्। "तत् मम उत्तमं वार्ता नास्ति"। अवतां
 वृण्वतां विद्यालयं सज्जं सन्ति। प्रातिदिनं गच्छन्तु
 न दारुणते। "विद्यालयं अनन्तरं जिल्हायां सन्ति। अहं
 विं करोति" इति। सीता वदति "त्वां विद्याभ्यासार्थं
 अन्ये जिल्हायां गच्छति इति विषयः न युज्यते।

तत् श्रुत्वा रामः वदति । "पुत्री! त्वां गच्छतु" इति ।
सीता वदति "अवान् किं वदति? मम पुत्री अन्ये
लिङ्गायां स्थिता पठनं कर्तुं तां अङ्गमाप्तिं करोति" इति ।
तत् श्रुत्वा रामः वदति "सीता, मम पुत्री संस्कृतं
उत्तमं पठयति । उपेक्षां दत्तं अभिमुख्य पठनं कर्तुं
न शक्यते ।" तत् विद्याभ्यासवती उपेक्षां संवन्धा
उत्तमं आसीत् । रामः उपेक्षां वदति "पुत्री! तां विद्याभ्या-
सं कर्तुं शक्यते । त्वयां सीता अन्ये लिङ्गायां
गच्छतु इति" ।

उपेक्षा विद्याभ्यासार्थं अन्ये लिङ्गायां
आगच्छति । कतिपयवर्षानन्तरं उपेक्षा प्रकं अद्यापिका
इति स्थानं कर्तुं पठनं करोति । तत् उत्तमं उत्तमं
विद्यालयं आ अद्यापिका इति स्थानं विवर्धते ।

उपेक्षा कालान्तरे तत् विद्यालयस्य संस्कृत
अद्यापिका आसीत् इति प्रधानशास्त्रिकस्य वक्तव्यं श्रुत्वा
रामः अन्नुवर्तं वक्षते ।

कतिपयदिनानन्तरं रामस्य गृहे कानिचन

कश्चन उतामः। उतामस्य नाम भवति शमजुपुष्पम्।
शमजुपुष्पं उतामे मरुं ददितुं कृषीयतः आसीत्। तस्य
नाम भवति शमः। शमस्य पान्थियः नाम भवति श्रीता। तेन हृत्क
शमाल देवः समस्य हृत्कवत् ^{हृत्क} मव आसीत्। तेन बिकल्पवर्तनार्थं
दशमी वर्षस्य अनन्तरं मरुं तनयं प्रभूय। तस्य नाम भवति उतिका।
उतिका पठनाय अस्मत् पठितमं कृतवत्। ^{पठित} मरुं उतमं विद्याधीः असीत्।
उतिकास्य पठनार्थं शमनं खट्वानि दत्तानि ^{आपदवर्तनार्थं} ~~अपदवर्तनार्थं~~।
शमः असीत् ददितुं अस्मत्।
मरुपुष्पेन दिने शमः। उतिकास्य कश्चन पुत्री उतिका, अतस्तस्य स्वस्य
किं उतिका तनयं वदति पितुं अहं विद्याभ्यासार्थं संस्कृत विद्यालयं यतितुं
संस्कृत ग्रन्थपिका इति पठनं कर्तुं अहं इच्छामि। तत् समये तत्पुत्रा
अपानः असीत् वदति "उतिका" त्वां उच्छा शक्यं कर्तुं पितृस्य अंग्रिमे
घनं नास्ति। अहं इच्छामि त्वां मरुं

(Note: This page will be scanned to publish the article in schoolwiki. So, Write neatly. Don't fold paper. Don't write overleaf).

ॐ शिवसिंहां आज्ञां शम् वदति । शमाः । शमश्च
पुत्रीं विवाहं करतुं मम पुत्र इच्छति । "इति । सा तत्
शमश्च शमाधिपः आसीत् । तत् शमः शोषिका
भवति ज्ञाते करतुं जीवनं करोति । तेन सः शमश्च
उष्टं प्रविष्टः । शमाधिपः वदति "मम पुत्रश्च ज्ञाते
भवति ज्ञाते । सः अन्ये धर्मिण्यो अष्ट- इष्ट
भवति । शमः

शमः तत् विवाहं चर्चा शोषिका वदति । शोषिका
शमं वदति ।

कालानन्तरं शमाधिपश्च पुत्रः शोषिकाः शोषिकां
विवाहं करोति । तेन अनन्तरं शमः शीतां वदति । "शीता
अर्था हि कन्या यशस्वी भव, तां मया शोषिका पश्य
हेतु । शमश्च अमूल्यं धनं मया अष्ट इति चकार । तत्
कार्ये अष्ट अतीव अनुमन्यते । यदा शोषिका संस्कृत
अष्टाधिकार्यं विवाहं करोति तदा मम जीवनं आर्थिकं
भवति "इति । "मम पुत्री मम जीवनं आर्थिकं करोति" इति

विद्याभ्यासकालं उत्तमं पठित्वा त्वं ज्ञाते प्राप्स्यसि चेत्
उत्तमं जीवनं नयित्वा मया साक्षात्पितरौ मनसि

(Note: This page will be scanned to publish the article in schoolwild. So, Write neatly. Don't fold paper. Don't write overleaf.)